

Svetlana Aleksijevič je avtorica, ki v vsaki knjigi daje priložnost biti slišan žrtvam, utišanim s strani sovjetskega in post-sovjetskega režima. Posledično vsa njena dela sprožajo valove polemik, nič drugače pa ni pri letošnji, z Nobelovo nagrado za literaturo nagrajeni, Černobilski molitvi.

Aljoša Harlamov je o pisateljici, ozadju knjige ter njeni umestitvi v literarni prostor debatiral z **Brankom Sobanom**,

Veroniko Sorokin

in

Blažem Podlesnikom

Černobilska molitev je problematična na več ravneh – gre za knjigo, ki jo je v ruščini napisala beloruska avtorica in je kot taka ujeta med dve nacionalni literarni sferi, prejela pa je nagrado za literaturo, čeprav je v svojem bistvu rezultat raziskovalno-novinarskega dela. Sorokin je pojasnila, da sega nacionalni problem beloruske književnosti daleč v zgodovino, saj se je zaradi političnega vmešavanja najprej Poljske, nato pa Sovjetske zveze, beloruska književnost pričela

razvijati šele v 20. stoletju, velika večina pa je še danes pisane v ruskem jeziku. Prav tako je beloruščina veljala za uradni jezik le 3 leta po razpadu Sovjetske zveze, posledično pa se v tem jeziku večina beloruskih avtorjev, med njimi tudi Aleksijevičeva, ne počutijo dovolj domači, da bi v njej pisali. Tako je, po mnenju Podlesnika, na to nagrado treba gledati kot na nagrado književnosti pisani v ruskem jeziku, ne striktno zamejeni z nacionalnimi mejami.

Literarnost dela se nobenemu od gostov ne zdi vprašljiva – sicer je pri Svetlani poudarek res na novinarski metodi in procesu razkrivanja iluzij (Molitev je rezultat več kot 150 intervjujev), vendar so zbrana pričevanja literarno obdelana, avtorica kot izpraševalka je iz teksta izvzeta, uporabljeni pa so tudi literarni postopki kot so didaskalije ter zbor. Podlesnik je tu provokativno izpostavil, da če že kaj, bi morali delu očitati sodobnost, saj se je Aleksijevičeva pri svojem postopku nanašala na dolgo tradicijo ruskih pisateljev 20. stoletja, ki so formo romana uporabljali za širjenje ideje.

Druga polovica debate je iz literarnih vodá prešla v bolj politično in družbeno obarvane. Černobilska nesreča in njene posledice so v Molitvi prikazani neizprosno in stojijo nasproti uradnim poročilom izpod peresa oblasti in jedrskega lobija. Še danes 20% beloruskega prebivalstva živi na kontaminiranem območju, večina od 800.000 ljudi, ki so sodelovali pri sanaciji nesreče je danes mrtva, izobraževanje lokalnih prebivalcev o radiaciji ter pomoč nevladnih organizacij prizadetim otrokom sta bila preprečena – to je le nekaj grozljivih dejstev, ki so jih omenili gostje, in ki jih pred načrtno pozabo rešuje letošnja Nobelovka v svojem delu.

Podlesnik je opozoril na tisto specifično rusko prisotno v reakciji ljudstva – na eni strani fatalistična požrtvovalnost, ideologija moškosti in nacionalnosti, na drugi strani pa apologetičen odnos do prepoznega in neustreznega odziva vlade. V sklepni misli pa so gostje še opozorili, naj ne storimo vse prelahke napake in Černobilsko molitev beremo kot »strašno drugo«, nekaj nam povsem tujega, temveč kot delo, ki razkriva vseprisotne iluzije.

Avtor poročila: Andraž Mele

{fshare id=2051}